

1 9 1 9

SUOMEN ASIANAJAJAT
FINLANDS ADVOKATER

Vuosikertomus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnasta 2024

14.3.2025

VUOSIKERTOMUS RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISEN VALVONNASTA 2024

Tämä on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä **rahanpesulaki**) 7 luvun 1 a §:n mukainen asianajajayhdistyksen vuosikertomus, jossa kerrotaan asianajajayhdistyksen suorittamista valvontatoimista. Suomen Asianajajat (31.12.2024 saakka Suomen Asianajajaliitto) on rahanpesulaissa tarkoitettu asianajajayhdistys.

Suomen Asianajajien valvontavelvollisuus

Suomen Asianajajat on asianajajista annetun lain (496/1958, jäljempänä **asianajajalaki**) ja oikeusministeriön päätöksellään vahvistamien sääntöjen (29.11.2024/672) mukainen itsenäinen ja riippumaton julkisoikeudellinen yhteisö, jonka tehtävänä on säännellä ja valvoa asianajotoimintaa Suomessa. Valvontavaltaa käyttävät Suomen Asianajajien hallitus ja toimisto (yleisvalvonta) sekä sen yhteydessä toimiva Valvontalautakunta (erityisvalvonta). Vastuu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnasta on osana yleisvalvontaa Suomen Asianajajien hallituksella ja toimistolla. Hallinnolliset rahanpesulain seuraamukset määrää Etelä-Suomen aluehallintovirasto Suomen Asianajajien hallituksen esityksestä.

Asianajajalain 6 §:n mukaan hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Asianajaja on velvollinen antamaan hallitukselle tiedot, joita tätä valvontaa varten tarvitaan. Asianajajan on sallittava hallituksen määräämän henkilön suorittaa tarkastus toimistossaan, jos hallitus katsoo sen valvontaa varten tarpeelliseksi, sekä tällöin esitettävä ne asiakirjat, joiden tutkimista tarkastus edellyttää.

Rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään, että asianajajayhdistys valvoo asianajajien osalta rahanpesulain säännösten ja määräysten noudattamista. Asianajajan on voitava osoittaa asianajajayhdistykselle, että sen asiakkaan tuntemista ja jatkuva seuranta koskevat menetelmät ovat riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin nähden. Edelleen rahanpesulain 7 luvun 1 a §:ssä säädetään, että asianajajayhdistyksen on laadittava vuosikertomus, jossa kerrotaan asianajajayhdistyksen

1. tämän lain 8 luvun nojalla aluehallintovirastolle tekemät esitykset seuraamusten määräämiseksi;
2. tämän luvun 9 §:n nojalla vastaanottamien ilmoitusten lukumäärä;

3. valvontatoimenpiteiden lukumäärä ja kuvaus toimenpiteistä, jotka on toteutettu ilmoitusvelvollisen seuraavien velvoitteiden valvonnassa:
 - a) asiakkaan tuntemismenettely;
 - b) epäilyttävästä liiketoimesta ilmoittaminen;
 - c) asiakastietojen säilyttäminen;
 - d) sisäiset tarkastukset.

Vuosikertomus on laadittava vuosittain 31 päivään maaliskuuta mennessä.

Valvonnan taustatietoja

Suomen Asianajajiin kuului 31.12.2024 yhteensä 2 359 asianajajaa ja 742 asianajotoimistoa. Asianajajien määrä kasvoi edellisvuodesta hieman, noin 2 %:lla, eli 59 asianajajalla. Asianajotoimistojen määrä puolestaan väheni neljällä toimistolla. Asianajajista 32 % työskenteli 1–2 juristin toimistossa. Kymmenessä isoimmassa toimistossa työskenteli puolestaan 30 % asianajajista ja 20 suurimmassa toimistossa 44 % asianajajista. Julkisten oikeusavustajien osuus jäsenistä on 4 %.

Asianajotoimistojen valvonta perustuu riskiperusteiseen arvioon, jossa huomioidaan erityisesti asianajotoimiston toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä asiakassuhteisiin ja toimeksiantotyyppeihin liittyvät riskit. Lisäksi huomioidaan riskien hallintaan liittyvät menettelyt. Niin sanotut varsinaiset toimistotarkastukset valitaan pääasiassa riskiperusteisesti ja suoritetaan Suomen Asianajajien toimiston juristien toimesta.

Riskiperusteisen valvonnan lisäksi kaikissa perustettavissa uusissa asianajotoimistoissa järjestetään niin sanottu uuden toimiston tarkastus, joka kattaa toimiston yleisen järjestämisen lisäksi rahanpesulain velvoitteiden noudattamisen. Tarkastuksen suorittaa yleensä paikallisosaston asianajaja, joka on saanut koulutusta tarkastustoimintaan, ja hän laatii tarkastuskertomuksen Suomen Asianajajien toimistossa käsiteltäväksi. Tarvittaessa Suomen Asianajajien toimiston juristit voivat osallistua tarkastuksen suorittamiseen. Suomen Asianajajien toimisto käy lisäksi läpi kaikkien uusien asianajotoimistojen rahanpesun estämisen riskiarviot ja menettelyohjeet asiakkaiden tuntemiseksi. Suomen Asianajajien toimiston juristi esittelee aina tarkastusta koskevan päätösesityksen hallitukselle tarkastajan esityksen sekä riskiarvion ja menettelyohjeiden osalta omien havaintojensa pohjalta. Näin kaikki tarkastukset käydään läpi keskitetysti.

Lisäksi Suomen Asianajajien hallitus valvoo asianajajien velkaantumista kahden vuoden välein. Asianajajien velkaantumista valvotaan tarkastamalla ulosottorekisteriotteet asianajajista ja asianajotoimistoista. Yli 4.000 euron velkaantuminen johtaa asianajajan velkaseurantaan, jota jatketaan, kunnes velka on tullut kokonaan maksetuksi. Suomen Asianajajien hallituksella on myös mahdollisuus erottaa velkaantunut asianajaja, jos se katsoo, ettei asianajaja velkaantumisen johdosta enää täytä asianajajalle asianajajalaissa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia.

Osallistuminen FATF:n toimintaan

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) alainen Financial Action Task Force (FATF) on jäsenmaidensa hallitusten välinen elin, joka antaa suosituksia jäsenmaille rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhoukseen levittämisen estämiseksi sekä arvioi edellä mainittuja kokonaisuuksia koskevia torjuntatoimia jäsenmaissaan. FATF:ssa on 37 jäsenvaltiota ja Suomi on ollut jäsenmaa vuodesta 1991 lukien. Jäsenmaat, alueelliset yhteistyöjärjestöt ja tarkkailijajäsenet muodostavat maailmanlaajuisen verkoston. Valtiovarainministeriö on Suomen FATF-delegaation koordinoija, ja Suomen Asianajajat osallistuu kansallisen FATF-ryhmän ja FATF-johtoryhmän työskentelyyn asianajajien sääntelijänä ja valvojana. Vuonna 2024 Suomen Asianajajat on tarjonnut henkilön Suomen edustajana maa-arvioitsija-koulutukseen sekä osallistunut FATF:n Private Sector Consultative Forumiin huhtikuussa 2024.

Tarkastushavainnot vuodelta 2024

Hallinnolliset seuraamukset

Suomen Asianajajien hallitus käynnisti vuonna 2024 yhden menettelyn hallinnollisen seuraamuksen määräämiseksi asianajajalle. Hallitus päätti esittää Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, että se määrää asianajajalle 5.000 euron suuruisen seuraamusmaksun rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain velvoitteiden rikkomisten ja laiminlyöntien vuoksi. Asia on edelleen käsittelyssä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa.

Vuonna 2021 käynnistetyssä asiassa Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi päätöksensä 29.5.2023. Päätöksessään Etelä-Suomen aluehallintovirasto määräsi, Suomen Asianajajien hallituksen esityksestä, asianajajan maksettavaksi 5.000 euron suuruisen rikemaksun. Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeus kumosi rikemaksun. Hallinto-oikeuden ratkaisusta on valitettu Korkeimpaan hallinto-oikeuteen kesällä 2024 eikä ratkaisu asiassa ole siten vielä lainvoimainen.

Vihje- ja ilmoitusjärjestelmä

Asianajotoimistojen työntekijät voivat ilmoittaa havaitsemistaan rikkomuksista suoraan Suomen Asianajajien ilmoituskanavaan. Asianajotoimistoja tarkastettaessa varmistetaan lisäksi, että kaikissa asianajotoimistoissa henkilökunta on tietoinen mahdollisuudesta ilmoittaa havaitsemistaan rikkomusepäilyistä joko toimiston sisäisesti tai Suomen Asianajajien toimistoon. Suomen Asianajajille ei ole vuonna 2024 tehty yhtään ilmoitusta edellä mainitun ilmoituskanavan kautta.

Valvontatoimenpiteet vuonna 2024

Suomen Asianajajat teki tarkastuksia asianajotoimistoihin vuonna 2024 yhteensä 72 kappaletta. Tarkastusten piirissä oli vuonna 2024 noin 13 prosenttia asianajajista. Uusien, perustettujen asianajotoimistojen tarkastuksia toteutettiin 47 kappaletta ja riskiperusteisesti valittuja toimistotarkastuksia jo aiemmin perustettuihin toimistoihin 25

kappaletta. Uuden asianajotoimiston tarkastus tulee suorittaa puolen vuoden kuluessa toimiston perustamisesta, joten osa vuonna 2024 perustetuista toimistoista tarkastetaan vasta vuoden 2025 aikana.

Asianajotoimistoilta on kaikkien toimistotarkastusten yhteydessä läpikäyty rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio sekä pyydetty selvitys asiakkaan tuntemismenettelyistä, mukaan lukien käytännön menettelytavoista, joita sovelletaan:

- asiakkaiden tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen;
- yksinkertaistettuun ja tehostettuun asiakkaan tuntemiseen;
- asiakkaiden ja yhteisöjen tosiasiallisten edunsaajien poliittisen vaikutusvallan selvittämiseen;
- asiakkaiden etätunnistamiseen;
- ulkopuolisten tai kolmansien suorittamaan asiakkaan tuntemiseen; ja
- tuntemistietojen säilyttämiseen ja poistamiseen.

Rahanpesulakiin 31.3.2023 voimaan tulleen muutoksen johdosta tarkastuksissa on käyty läpi, että ilmoitusvelvollisella on osana asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta myös sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksistä seuraavia velvoitteitaan.

Kaikissa varsinaisissa toimistotarkastuksissa käydään lisäksi läpi asianajotoimiston yleisen asiakasvaratilin tilitahtumat edellisen kalenterivuoden ajalta.

Asianajotoimistoja on lisäksi pyydetty ilmoittamaan, onko toimistossa tehty ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. Rahanpesun selvittelykeskukselta saadun tiedon mukaan vuonna 2024 asianajajat tekivät yhteensä 17 ilmoitusta selvittelykeskukselle. Määrä on kasvavat edellisestä vuodesta, sillä vuonna 2023 ilmoituksia tehtiin vain kahdeksan. Vuosien 2018–2023 aikana näitä ilmoituksia on tehty yhteensä 59 kappaletta. Suomen Asianajajat on vuonna 2024 tehnyt yhden epäilyilmoituksen Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle.

Tarkastushavainnot

Asianajotoimistoilla on pääosin hyvää osaamista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen menettelyistä ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen asennoidutaan vakavasti.

Tarkastuksissa on kuitenkin havaittu, että varsin usein asianajotoimiston riskiarvio rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi on puutteellinen ja sitä on tarpeen päivittää. Riskiarviot ovat tyypillisesti liian yleisellä tasolla eivätkä pureudu riittävästi juuri kyseisen asianajotoimiston omaan liiketoimintaan ja toimeksiantotyyppeihin. Lisäksi riskienhallintakeinojen kuvaaminen saattaa olla puutteellista. Asiakkaiden tuntemista koskevat menettelyt ja tuntemistietojen kerääminen ovat pääosin hyvällä tasolla. Asianajotoimistoissa on yleistynyt erilaisten sähköisten palveluiden käyttäminen asiakkaiden tuntemistietojen keräämiseksi. Asianajotoimistoilla saattaa olla kuitenkin puutteita etätunnistamiseen liittyvien erityisten riskien tunnistamisessa ja hallitsemisessa.

Pakotteita koskevat menettelyt ovat pääosin kunnossa, joskin osaaminen pakotesääntelystä vaihtelee. Tästä syystä Suomen Asianajajat järjesti marraskuussa 2024 kaikille asianajajille avoimen kokopäiväisen seminaarin nimenomaan pakotekysymyksistä. Keskusrikospoliisin tekemät kansalliset jäädyttämispäätökset ovat keskimäärin vähemmän tunnettuja kuin kansainväliset pakotteet ja tästä syystä Suomen Asianajajat on tarkastuksilla kiinnittänyt asianajajien huomiota myös jäädyttämispäätöksiin.

Suomen Asianajajat tarjoaa asianajajille ja asianajotoimistoille säännöllisesti maksutonta koulutusta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen sekä pakotteisiin liittyen. Suomen Asianajajat on järjestänyt vuosittain kaikille asianajajille avoimen koulutuksen rahanpesun estämisen kysymyksistä. Vuonna 2024 koulutuksen teemana olivat pakotekysymykset. Verkkokoulutuslustalla on lisäksi ollut tarjolla kursseja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja pakotteisiin liittyen. Koulutusta tullaan tarjoamaan seminaarien ja verkkokoulutusten kautta myös vuonna 2025. Lisäksi Suomen Asianajajat on parhaillaan päivittämässä asianajajille tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ohjettaan. Ohje tulee valmistumaan ja julkaistaan vuoden 2025 aikana.

Asianajotoimistot ovat aiemmin tehneet hyvin vähän ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle. Rahanpesun selvittelykeskukselta saadun tiedon mukaan vuonna 2023 asianajotoimistot tekivät yhteensä kahdeksan ilmoitusta, vuonna 2022 ilmoituksia tehtiin seitsemän kappaletta ja vuonna 2021 kymmenen. Ilmoitusten määrä oli pitkään ollut laskusuunnassa tai pysyi suunnilleen ennallaan vuodesta 2018 lukien, mitä Suomen Asianajajat piti huolestuttavana kehityssuuntana. Suomen Asianajajat onkin viestinyt asianajajille aktiivisesti ilmoitusvelvollisuudesta ja siitä, että kynnys ilmoituksen tekemiseksi tulisi olla matala. Epäilyilmoitusten vähäiseen määrään ryhdyttiin kiinnittämään huomiota vuonna 2023 ja asianajajia on tarkastuksilla sekä muissa yhteyksissä muistutettu epäilyilmoituksia koskevasta velvoitteesta. Epäilyilmoitusten tekemisestä on järjestetty myös koulutusta. Vuonna 2024 ilmoituksia tehtiinkin ennätysmäärä, 17 kappaletta. Ilmoitusten vähäistä määrää on selittänyt osittain se, että asianajaja ei useinkaan ota edes vastaan sellaista toimeksiantoa, jossa hän havaitsee epäilyttäviä piirteitä. Näin ollen myöskään riittäviä tietoja epäilyilmoituksen tekemiseksi ei saada eikä ilmoitusta siksi tehdä.

Asianajajien velkaantumista seurataan kahden vuoden välein. Viimeksi seuranta käynnistettiin vuonna 2023. Velkaantumisseurannan toteuttamiseksi vuoden 2023 keväällä ulosottolaitokselta tilattiin ulosottorekisteriotteet kaikista asianajajista ja asianajotoimistoista. Mikäli asianajajalla tai asianajotoimistolla oli velkaa yli 4.000 euroa, hallitus käynnisti hänen osaltaan velkaantumisseurannan. Velkaantumisseurannassa olevilta asianajajilta pyydettiin kirjallinen selvitys velkaantumisesta ja asianajajia on kutsuttu lisäksi kuultavaksi. Vuonna 2023 velkaantumisseuranta aloitettiin 14 asianajajan ja kolmen asianajotoimiston kohdalla. Näistä velkaantumisseurannan piirissä on edelleen yksi asianajaja. Muiden osalta ulosottooperinnässä olevat velat ovat tulleet maksetuiksi. Suomen Asianajajien hallitus erotti vuonna 2024 yhden asianajajan velkaantumisen vuoksi. Hallituksen päätös ei ole lainvoimainen, vaan asia on vireillä Helsingin hovioikeudessa.